

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔ

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԸ

Սեպտեմբերի 26-ին, Վրաստանի խորհրդարանն իր արտահերթ նիստում՝ 117 կողմ եւ 2 դեմ ձայներով ընդունեց երկրի Սահմանադրության փոփոխությունները: Վրաստանի խորհրդարանի երկու ընդդիմադիր կուսակցությունները՝ «Միասնական ազգային շարժումը» ու «Եվրոպական Վրաստանը» քվեարկությանը չմասնակցեցին:

Սահմանադրության նոր մախագծում հիմնական փոփոխություններն առնչվում են մախագահի եւ խորհրդարանի ընտրություններին: Մասնավորապես, 2024 թվականից մախագահը համընդհանուր ընտրություններում անմիջական ուղղակի ընտրությամբ չի ընտրվի, նրան կընտրի ընտրական կոլեգիան: 2024 թվականից վերացվում է նաեւ մեծամասնական ընտրական համակարգը եւ խորհրդարանի 150 պատգամավորները կընտրվեն միայն համամասնական ընտրակարգով:

Ստորեւ ներկայացնում ենք Վրաստանի նոր Սահմանադրության հիմնական դրույթները:

ՆԱԽԱԳԱՀ

* Նախագահը կրկին մնում է պետության ղեկավարը, զինված ուժերի գլխավոր հրամանատարը եւ արտաքին հարաբերություններում ներկայացուցիչը: Սակայն նա արդեն պարտավոր չէ «սահմանադրությամբ իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակներում իրականացնել պետական մարմինների գործառնությունները»:

* Նախագահը գրկվում է «Կառավարության նիստում հարցի քննարկումը պահանջելու եւ դրա քննարկմանը մասնակցելու իրավունքից»:

* Նախագահն արդեն չի ընտրվի անմիջական ուղղակի ընտրությամբ, եւ նրան կընտրի 300 պատգամավորից կազմված ընտրական կոլեգիան, որի կազմում կլինեն պատգամավորները, տեղական եւ տածաշրջանային իշխանությունների ներկայացուցիչները: Սակայն 2018 թվականի մախագահական ընտրությունները կրկին կանցկացվեն անմիջական ընտրակարգով:

* Վրաստանի մախագահի պաշտոնում կարող է ընտրվել 40 եւ ավելի տարեկան (ներկայիս՝ 35-ի փոխարեն) Վրաստանի քաղաքացին, ով Վրաստանում ապրել է առնվազն 15 տարի: Սակայն հիմա թեկնածուից չի պահանջվի, որպեսզի այն ունենա մինչեւ ընտրությունները վերջին երեք տարվա ընթացքում երկրում ապրելու հաստատում:

* Ազգային անվտանգության խորհուրդը, որը ստեղծվում

է «Ռազմական վերածննդի եւ երկրի պաշտպանության կազմակերպման մախատակով», որը սահմանադրության մախորդ խմբագրությամբ գլխավորում է Վրաստանի մախագահը, կդադարեցնի գոյությունը: Դրա փոխարեն, նոր սահմանադրությամբ կծեւավորվի պաշտպանության ազգային խորհուրդ, որը ռազմական ժամանակամիջոցում կիրականացնի սահմանադրական մարմինների ընդհանուր համակարգումը: Պաշտպանության ազգային խորհրդի մշտական անդամներն են՝ Վրաստանի մախագահը, վարչապետը, խորհրդարանի մախագահը եւ երկրի զինված ուժերի ղեկավարը:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

2020 թվականի ընտրություններ

* Խորհրդարանական ընտրությունները կանցկացվեն խառն ընտրահամակարգով, ըստ որի, 73 պատգամավորները կընտրվեն մեծամասնական ընտրակարգով, իսկ մնացած 77 մանդատները կբաշխվեն համամասնական կարգով կուսակցությունների միջեւ, որոնք կհաղթահարեն ընտրական արգելագիծը:

* Ընտրական արգելագիծը, ներկայումս գործող 5 տոկոսի փոխարեն, կնվազեցվի մինչեւ 3 տոկոս, եւ կուսակցությունները կկարողանան ստեղծել ընտրական դաշինքներ (ինչը կորոշվի սահմանադրական հաջորդ փոփոխություններով): 2024 թվականից հետո

* Խորհրդարանը լրիվությամբ կանցնի համամասնական ընտրակարգի:

* Ընտրական դաշինքների ձեւավորումը կարգելվի: Ընտրական արգելագծի 5 տոկոսը կպահպանվի:

* Ընտրական արգելագիծը չհաղթահարած կուսակցությունների ձայները լրիվությամբ կփոխանցվեն հաղթանակող կուսակցությանը (սույն փոփոխությունը կվերացվի հետեւյալ փոփոխությամբ, եւ չբաշխված մանդատները կբաշխվեն համամասնականորեն:

* Քաղաքական մի կուսակցության կողմից առաջադրված պատգամավորները իրավասու կլինեն ստեղծել միայն խորհրդարանական մի խմբակցություն:

* Պատգամավորության թեկնածուների տարիքային ցեմը 21-ից կհասցվի 25 տարեկանի:

ՎԱՐՉԱՊԵՏ/ՎՈՍԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

* Վարչապետը սահմանում է կառավարության գործունեությունը եւ նշանակում ու պաշտոններից ազատում մախարարներին:

* Վարչապետը կառավարության գործունեության համար հաշվետու է խորհրդարանի առաջ: Տարին մեկ անգամ նա կառավարական ծրագրի կատարման ընթացքի մասին զեկուցումով հանդես է գալու խորհրդարանում:

ԱՅԼ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

* Անցումային դրության 78 հոդվածի համաձայն, սահմանադրական մարմիններն իրենց իրավասությունների շրջանակներում պարտավոր են ձեռնարկել բոլոր միջոցներն ապահովելու եվրոպական միությանը (ԵՄ) եւ Հյուսիսատլանտյան համագործակցության կազմակերպությանը (ՆԱՏՕ) Վրաստանի ինտեգրումը:

* Քութայիսին չի սահմանվում որպես Վրաստանի խորհրդարանի տեղակայման վայր:

* Անուսմությունը կսահմանվի որպես ընտանիք կազմելու մախատակով տղամարդու եւ կնոջ միջեւ միություն:

* Դատախազությունն արդեն չի ենթարկվի արդարադատության մախարարությանը, այն կդառնա անկախ մարմին եւ կլինի հաշվետու խորհրդարանի առջեւ: Այդ մարմինը կզլխավորի գլխավոր դատախազը, որին վեցամյա ժամկետով կընտրի խորհրդարանը:

* Ժողովրդական պաշտպանը կընտրվի վեցամյա ժամկետով: Նույն ամօին կարգելվի երկրորդ ժամկետով օմբուդսմենի պաշտոնում ընտրելը:

ՇԱԽՄԱՏԻ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

ԼԵՎՈՆ ԱՐՈՆՅԱՆ. «ՀԱՅԵՐԸ ԹԲԻԼԻՍԻՈՒՄ ՄԻՇՏ ԷԼ ԻՐԵՆՅՈՒ ՀԻՄՆԱԿԻ ԵՆ ԶԳՈՒՄ, ԵՄ՝ ԵՎՍ, ՈՒ... ՀԱՂԹԵՅԻ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅՈՒ ՇԱԽՄԱՏԻՍԵՐ՝ ԱՇԽԱՐՀԻ ԳԱՎԱԹԱԿԻՐ

րաքանջուր քայլին 10 վայրկյանի ավելացմամբ: Այդ երկու պարտիաներում էլ հաղթանակը տոնեց հայ գրոսմայստերը եւ արդեն երկրորդ անգամ նվաճեց պատվավոր գավաթը: Մինչ այդ, նա շախմատի աշխարհի գավաթի գավաթակիր էր դարձել 2005 թվականին:

Հաղթողին աշխարհի գավաթը հանձնեց եվրոպական շախմատի ֆեդերացիայի մախագահ, ՖԻԴԵ-ի կողմից այս մրցաշարի կազմկոմիտեի մախագահ, թբիլիսցի գրոսմայստեր Ջուրաբ Ազմախարաշվիլին (նշենք, որ Ջուրաբ Ազմախարաշվիլին 2018 թվականին առաջադրվելու է ՖԻԴԵ-ի մախագահի թեկնածու, քանի որ ներկայիս մախագահ ռուսաստանցի Կիրսան Իլյումժինովի թեկնածությունը ՖԻԴԵ-ի անդամների կողմից պաշտպանության չի արժանանում): Լեւոնին ջերմորեն ողջունեցին նաեւ Վրաստանի սպորտի եւ երիտասարդության մախարար Տարիել Խեչիկաշվիլին եւ Վրաստանի շախմատի ֆեդերացիայի մախագահ Գիորգի Գիորգաձեն: Պարգետատրման արարողությանը հնչեց Հայաստանի պետական օրհներգը:

Մրցաշարի եզրափակիչ հանդիպումներում, ինչպես նաեւ պարգետատրման արարողությանը ներկա էին թբիլիսաիայեր, Վրաստանում Հայաստանի դեսպանության դիվանագետներ:

Նշենք, որ շախմատի գավաթի խաղարկության ընթացակարգի համաձայն, մրցաշարի եզրափակիչ փուլում հանդես եկող շախմատիստները, տվյալ պարագայում Լեւոն Արոնյանն ու Դիմ Լիժները, նաճել են աշ-

խարհի չեմպիոնի թեկնածուների մրցաշարի ուղեգիրը: Այն կանցկացվի 2018 թվականի մարտին, Բեռլնում: Այդ մրցաշարի հաղթողը կստանա ներկայիս գործող չեմպիոն, նորվեգացի Մագնուս Կարլսենի հետ այդ պատվավոր կոչումը վիճարկելու իրավունքը: Նշենք, որ ներկայիս չեմպիոն Մագնուս Կարլսենը եւս մասնակցում էր թբիլիսյան մրցաշարին, սակայն խաղարկության սկզբնական փուլում «դուրս մղվեց» մրցակիցների կողմից:

Թբիլիսյան մրցաշարում հաղթանակի համար՝ որպես պարգետադրամ, Լեւոն Արոնյանը ստացավ 120 հազար ԱՄՆ դոլար: Եզրափակիչ փուլի մյուս մասնակից Դիմ Լիժները՝ 80 հազար դոլար: Պարգետատրման արարողությունից հետո մենք հարցազրույց վարեցինք Լեւոն Արոնյանի հետ:

- **Լեւոն, այսօր առավոտյան մենք հանդիպեցինք Թբիլիսիի Ռուսթավելու պողոտայում, երբ դուրս էիք գալիս այն բակից, որտեղ ծնվել ու ապրել էր Տիգրան Պետրոսյանը...**

- Այո՛, այո՛, այդ բակ այցելելը վաղուց էի երազում: Դուրս գալով հյուրանոցից՝ եկա այստեղ, որ այս պատասխանատու հանդի-

պումից առաջ թեկուզ մտովի հաղորդակցվեմ Տիգրան Պետրոսյանի հետ:

- **Ուրեմն, յոթ ժամ տեսած մրցամարտի համոզիչ հաղթանակում Ձեզ օգնեց Տիգրան Պետրոսյանը:**

- Բնականաբար, ե՛ւ Տիգրան Պետրոսյանը, ե՛ւ իմ ապագա կինը, որը վերջին ժամանակներս միշտ ինձ հետ է, ե՛ւ, իհարկե, իմ թիմի անդամները... Պետք է ասեմ, որ Տիգրան Պետրոսյանի աշխարհի չեմպիոն դառնալուց հետո, շախմատը Հայաստանում դարձավ ամենատարածված մարզաձեւը, եւ այն, որ այսօր հայաստանցի շախմատիստները համարվում են աշխարհում լավագույններից մեկը, եւ այն, որ մեր հավաքականը երեք անգամ դարձել է աշխարհի շախմատի օլիմպիադայի հաղթող, արագ շախմատի աշխարհի չեմպիոն, այն, որ մեր պատանիներն ու աղջիկները մեծ հաջողությամբ հանդես են գալիս միջազգային մրցաշարերում, այս ամենը սկսվեց նրանից, որ Տիգրան Պետրոսյանը 1963 եւ 1969 թվականներին դարձավ աշխարհի չեմպիոն: Եղա նաեւ Թբիլիսիի պիոներպալատում, որտեղ գործում է Տիգրան Պետրոսյանի ու Նիկո Գափրիդաշվիլու անվան ակումբը, այն պալատում, որտեղ նրանք կատարել էին իրենց առաջին քայլերը շախմատային օլիմպ տանող ճանապարհին: Ուրախությամբ կարող եմ նշել, որ այսօր շախմատը Հայաստանում ավելի ու ավելի լայն տարածում է ստանում, այն առաջինը աշխարհում ներառված է նաեւ դպրոցական ծրագրերում եւ, հավատացեք, որ հայաստանցի շախմատիստները դեռեւս երկար ժամանակ իրենց հիանալի ելույթներով կզարմացնեն շախմատային աշխարհը:

- **Լեւոն, պատվավոր գավաթը ստանալիս Դուք Ձեր պատասխան խոսքում ասացիք. «Ես իրավունք չունեի չհաղթել այս մրցաշարում, քանի որ այն անցկացվեց Թբիլիսիում, որտեղ տեղի հայերը միշտ իրենց հիանալի են զգում, ես եկա եւ հաղթեցի»...**

- Դա այդպես է, եւ ես էլ Թբիլիսիում ինձ հիանալի էի զգում, բացառիկ ջերմություն ու աջակցություն էի զգում, քանի որ իմ խա-

ղին հետեւում էին համաշխարհային ճանաչման արժանացած այնպիսի վարպետներ, ինչպիսիք են Նոնա Գափրիդաշվիլին եւ Նանա Ալեքսանդրիան, իմ մեծ բարեկամ Ջուրաբ Ազմախարաշվիլին եւ Գիորգի Գիորգաձեն, շատերը եւ, բնականաբար, թբիլիսաիայերը: Առանձնակի հաճելի էր այն, որ մեր լեգենդար ծանրորդ Յուրի Վարդանյանը, ով այսօր Վրաստանում Հայաստանի դեսպանն է, ինձ իրավիրեց դեսպանատուն, հանդիպում ունեցա հայ դիվանագետների հետ:

- **Իմիջիայլոց, հանդիսատեսի թվում հանդիպեցինք նույնքերյանցիների, ովքեր ասացին, որ Սեդայի ազգականներն են...**

- Ճիշտ են ասել, Սեդան մայրս է, արմատներով՝ նույնքերյանցի: Ավելացնեմ, որ այստեղից երեւան մեկնելիս, անցնելու եմ Նոյեմբերյան, մայրս ազգականների մոտ է, ինձ է սպասում, հետո միասին կգնանք Երեւան:

- **Իսկ սեպտեմբերի 30-ին, ինչպես հայտնի է, Ձեր հարսանիքն է ֆիլիպինուհի Արինայի հետ:**

- Այո, ես շատ ուրախ եմ, որ իմ բարեկամ մի քանի թբիլիսցիներ եւս ընդունեցին իմ հրավերը, եւ հարսանիքին մասնակից 350 հրավիրվածների թվում կլինեն նաեւ նրանք: Իմիջիայլոց, հրավիրված հյուրերի թվում ամենաբազմանդամը «Վրաստանի պատվիրակությունը» կլինի: Հրավերս ընդունել են բոլոր մտերիմներին՝ Ջուրան, Գիորգին, Նանան, Նինոն...

- **Լեւոն, «Վրաստան» թերթի ընթերցողների անունից, ի սրտե շնորհավորում ենք Ձեզ Թբիլիսիում տարած նշանակալից հաղթանակի եւ ձեր պալկադրության առիթով: Մաղթում երջանկություն, հաջողություններ ու նորանոր հաղթանակներ: Բարձր տիտղոսներից, որը ցայսօր չեք նվաճել, աշխարհի չեմպիոնի կոչումն է, հավատում ենք, որ 2018թ. այդ կոչումը 49 տարուց հետո, նորից կնվաճի հայ շախմատիստը:**

Վ. ԱՐԱՔՍՅԱՆ
Նկարում .- Տարիել Խեչիկաշվիլին եւ Լեւոն Արոնյանը
Լուսանկարը՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԿՈՏՈՐՈՇՎԻԼՈՒ

2017 թվականի հոկտեմբերի 21-ին կկայանան Մունիցիպալիտետի սակրեբուլոյի (ավագանու) և ինքնակառավարվող քաղաքի/համայնքի քաղաքապետի (համայնքապետի) ընտրություններ

Ընտրողները 4 տարի ժամկետով ընտրում են մունիցիպալիտետի սակրեբուլոյի (ավագանու) անդամների և ինքնակառավարվող քաղաքի/համայնքի քաղաքապետի (համայնքապետի):

Վրաստանի յուրաքանչյուր քաղաքացի, ում 18 տարին լրացել է մինչև ընտրությունների օրը կամ լրանում է այդ օրը, բավարարում է Օրենքով սահմանված պայմանները, ունի ընտրություններին մասնակցելու իրավունք:

Վրաստանի կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի համար (ԿԸՀ) չափազանց կարևոր է, որ ընտրություններն անցկացվեն միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան, ինչը նկատի ունի բոլոր ընտրողների, այդ թվում՝ Վրաստանի տարածքում հոծ բնակեցված էթնիկ փոքրամասնությունների ընտրողների, իրազեկում և աջակցություն ընտրական գործընթացների մեջ նրանց ներգրավմանը:

Տեղեկատվական/կրթական ծրագրեր էթնիկ փոքրամասնությունների ներկայացուցիչ երիտասարդների համար

2017 թվականին էթնիկ փոքրամասնությունների ներկայացուցիչ երիտասարդների համար կրթական ծրագրերի իրականացմամբ, ընտրական վարչակազմը նպաստել է ընտրական գործընթացների մեջ քաղաքացիների ներգրավվածության մակարդակի բարձրացմանը, ընտրողների ակտիվության ավելացմանը և իրազեկված ընտրություն կատարելուն:

Մասնավորապես.

Ընտրությունները և երիտասարդ ընտրողը. իրականացվել է 68 մունիցիպալիտետի 93 հանրային դպրոցում և մասնակցել է XI–XII դասարանների 1 645 աշակերտ:

Ընտրական զարգացման դպրոց. իրականացվել է 23 մունիցիպալիտետում և մասնակցել է 18-24 տարեկան 453 երիտասարդ:

Ընտրական վարչարարի դասընթացներ. իրականացվել է բոլոր մունիցիպալիտետներում և մասնակցել է 5 247 անձ:

Ընտրություններին էթնիկ փոքրամասնությունների ներկայացուցիչ ընտրողների մասնակցելու նպատակով ընտրական վարչակազմն ապահովում է.

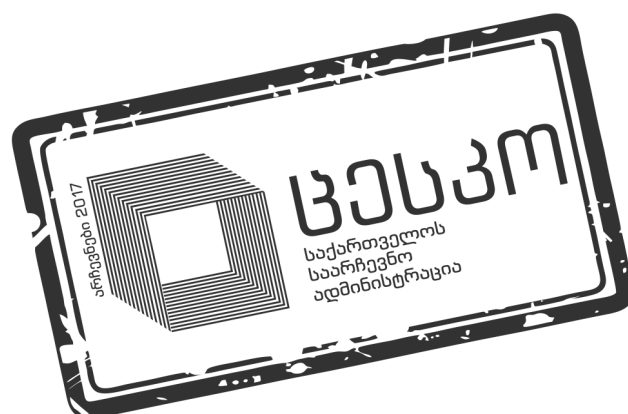
- Հայերեն և ադրբեջաներեն լեզուներով հատուկ տեսահոլովակի պատրաստում մատչելի ծառայությունների մասին:
- ԿԸՀ-ի հեռախոսային/ տեղեկատվական կենտրոնում ընտրական հարցերի հետ կապված տեղեկատվության ստացում հայերեն և ադրբեջաներեն լեզուներով:
- ԿԸՀ-ի կողմից պատրաստված բոլոր տեղեկատվական տեսահոլովակների հեռարձակում Հանրային հեռարձակողի և տարածաշրջանային հեռուստատեսությունների հեռուստաէթերով հայերեն և ադրբեջաներեն լեզուներով:
- Էթնիկ փոքրամասնություններով հոծ բնակեցված տարածաշրջաններում ապրող հայախոս և ադրբեջանախոս ընտրողները, ընտրողների միասնական ցուցակի որոնողական համակարգից (voters.cec.gov.ge) կարող են օգտվել համակարգչի, պլանշետի, բջջային հեռախոսի, արագ վճարման ապարատի միջոցով:

Հայալեզու և ադրբեջանալեզու ընտրողների համար թարգմանվում են (վրացերեն-հայերեն և վրացերեն-ադրբեջաներեն լեզուներով) և տպագրվում են հետևյալ ընտրական փաստաթղթերը.

- քվեաթերթիկը,
- ընտրողների միասնական ցուցակը (պատին փակցնելու համար հատկացված և սեղանի ցուցակ),
- քվեարկությունն արտացոլող պաստառ,
- ընտրողների հուշաթերթ,
- քվեաթերթիկը լրացնելու կարգը:

Ընտրական հարցերի հետ կապված տեղեկատվություն ստանալու նպատակով կապվե՛ք ԿԸՀ-ի հեռախոսային/տեղեկատվական կենտրոնի հետ, հեռույալ հեռախոսահամարով. 2 51 00 51:

Ձեզ ծառայություն կտրամադրեն հայախոս և ադրբեջանախոս օպերատորներ:

ՄԵՆՔ ԱՇԽԱՏՈՒՄ ԵՆՔ ՔԵՉ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԱՐՑԱԽ. Փաստեր, իրադարձություններ

«ՎՐԱՍՏԱՆԻ», ԱՐՄԵՆԱՐԵՍԻ, ՊԱՆԱՐՄԵՆԻԱՆԻ ԵՎ ԿԱՎԱԶՊԵՍԻ ՆՅՈՒԹԵՐՈՎ

ԱՆՑԿԱՑՎԵՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏ

Սեպտեմբերի 27-ին Հայաստանի նախագահ, Ազգային անվտանգության խորհրդի նախագահ Սերժ Սարգսյանը հրավիրեց Ազգային անվտանգության խորհրդի նիստ, որի օրակարգի շրջանակներում քննարկվեցին Կոռուպցիայի դեմ պայքարի ոլորտում ինստիտուցիոնալ համակարգի բարեփոխումների և հանրային ծառայության համակարգի արդյունավետության բարձրացման ուղղված գործունեության վերաբերյալ, ինչպես նաև Տեղեկատվական անվտանգության ապահովման և տեղեկատվական քաղաքականության հայեցակարգի մասին հարցերը:

Առաջին հարցը ԱԱ անդամներին զեկուցեցին փոխվարչապետ, միջազգային տնտեսական ինտեգրման և բարեփոխումների նախարար Վաչե Գաբրիելյանը և արդարադատության նախարար Դավիթ Յարոբյունյանը: Նիստի մասնակիցներին ներկայացվեցին հակակոռուպցիոն ոլորտում մինչ այժմ իրականացված միջոցառումները, այդ թվում՝ Կոռուպցիայի դեմ պայքարի ոլորտում ինստիտուցիոնալ համակարգի բարեփոխումների ապահովման աշխատանքային խմբի գործունեության արդյունքում մշակված օրենքների նախագծերի փաթեթը, կոռուպցիայի դեմ պայքարում

միջազգային համագործակցության շրջանակներում իրականացված աշխատանքները, ինչպես նաև հակակոռուպցիոն մոդելային մոդելային ուղղությունները: Խորհուրդն ի գիտություն է ընդունել ներկայացված զեկուցյունները: Օրակարգի երկրորդ հարցի մասին զեկուցեցին Ազգային անվտանգության ծառայության տնօրեն Գեորգի Կուտոյանը և տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարար Վահան Մարտիրոսյանը: Նշվեց, որ հայեցակարգի նախագծում ներկայացված են Հայաստանի տեղեկատվության անվտանգության ապահովման ոլորտում

առկա վիճակը, հիմնարար արժեքները, սկզբունքները, շահերը, սպառնալիքները և մարտահրավերները, քաղաքականության նպատակները, խնդիրները, ներպետական և միջազգային համագործակցության հարցերը և այլն: Նշված հարցերի համատեքստում ամփոփված են նաև տեղեկատվական միասնական քաղաքականության հիմնական ուղղությունները և առաջնահերթությունները: Ազգային անվտանգության խորհուրդը, հաշվի առնելով քննարկման արդյունքում հնչած առաջարկությունները, հավանության է արժանացրել հայեցակարգի նախագիծը:

ԸՆԴՈՒՄԵՆՆԵՐԻ ԱՌԿԱ ՆԵՐՈՒԺԻ ԼԻԱՐԺԵՔ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԿԱՐԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սեպտեմբերի 27-ին Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանը հանդիպում ունեցավ պաշտոնական այցով Երևանում գտնվող Միացյալ Թագավորության արտաքին գործերի և համագործակցության նախարարության Եվրոպայի և Ամերիկաների հարցերով պետնախարար Ալեն Դանքերի հետ:

Հանդիպմանը Հայաստանի նախագահն ընդգծեց, որ Հայաստանը շահագրգռված է Միացյալ Թագավորության հետ միջպետական հարաբերությունները խորացնելու հարցում և նշեց, որ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումից ի վեր, անցած 25 տարիներին, երկու երկրների միջև առկա համագործակցության ներուժը դեռևս լիարժեք չի օգտագործվել: Նա հույս հայտ-

նեց, որ այդ դիմամիկան կպահպանվի, և հայ-բրիտանական միջպետական հարաբերությունները որակական նոր մակարդակի կբարձրանան: Իր հերթին, Ալեն Դանքերը շնորհակալություն հայտնեց ջերմ ընդունելության համար և, Հայաստանի նախագահին փոխանցելով Մեծ Բրիտանիայի ու Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության վարչապետ Թերեզա Մեյի ողջույններն

ու բարեմաղթանքները, վստահեցրեց, որ Միացյալ Թագավորությունը եւս մեծ ցանկություն ունի զարգացնելու և ամրապնդելու Հայաստանի հետ հարաբերությունները: Ալեն Դանքերը ընդգծեց, որ իր երկիրը պատրաստակամ է օժանդակություն տրամադրել Հայաստանին այն օգտագործել՝ ել-

նելով երկրի տնտեսության առաջնահերթություններից: Հանդիպմանն անդադարձան ԼՂ հիմնախնդրի կարգավորման գործընթացին, մտքեր փոխանակեցին տարածաշրջանային խնդիրների և մարտահրավերների շուրջ:

ԱՐՄԵՆ ԱՇՈՏՅԱՆՆ ՈՒ ՄԱՆԵ ԹԱՆԴԻԼՅԱՆԸ ՎԵՐԱՂԱՐՁԱՆ ԲԱՔՎԻԺ

Ինչպես արդեն հաղորդել ենք, Հայաստանի Ազգային ժողովի պատգամավորներ Արմեն Աշոտյանն ու Մանե Թանդիլյանը Բաքվում մասնակցեցին «Եվրամեք» ԽՎ համաժողովին:

Նշենք, որ համաժողովին իր ելույթում Արմեն Աշոտյանն արդարադարձավ դարաբաղյան հակամարտության, հայ-ադրբեջանական սրված հարաբերություններին, ներկայացրեց հայկական կողմի դիրքո-

րոշումը: Բաքվից, հիմա գտնվում ենք Թբիլիսիում: Անչափ շնորհակալ ենք ձեր քաջալերման, սատարման և սրտացավության համար: Նորից հավաստիացնում են, որ արել ենք ամեն ինչ մեր երկիրը հավուր պատշաճի ներկայացնելու համար: Կրկին շնորհակալ ենք և հույսով, որ մի քանի օրից կհանդիպենք Երևանում»,- գրել է Արմեն Աշոտյանը:

Ազգային ժողովի «Ելք» խմբակցության պատգամավոր Մանե Թանդիլյանը եւս իր կողմից շնորհակալություն հայտնեց հայ ժողովրդին ցուցաբերած աջակցության համար: «Մենք հասանելիության խնդիր ունենք: Կհանդիպենք Երևանում և մանրամասն կպատմենք մեր այցի մասին, և դուք ամբողջական պատկերացում կունենաք, թե այդ օրերին ինչ էր կատարվում Բաքվում»,- ասաց Մ.Թանդիլյանը:

ԿԱՅԱՅԱՎ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳԱՆՁԱՐԱՆ» ԾՐԱԳՐԻ ՇՆՈՐՀԱՆԳԵՍԸ

Սեպտեմբերի 26-ին Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանն ու տիկին Ռիտա Սարգսյանը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի «Վաչե և Թամար Մանուկյան» մատենադարանում ներկա են գտնվել «Մշակութային վերածնունդ» հիմնադրամի «Հայկական ազգային երաժշտական գանձարան» ծրագրի շնորհանդեսին:

Միջոցառման շրջանակներում, ներկայացվել են «Մշակութային վերածնունդ» հիմնադրամի կողմից վերջին շրջանի հրատարակությունները՝ Մակար Եկմալյանի «Պատարագի» ամբողջացված վերահրատարակությունը՝ լատինատառ տառադարձությամբ (տրանսլիտերացիայով) և հայ եկեղեցու երաժշտածիսական կարելորագույն մատյաններից մեկը՝ «Ժամագիրքը», որն առաջին անգամ է լույս տեսնում Եվրոպական նոտագրությամբ և տպագրության միջազգային չափանիշներին համապատասխան: Երկու մատյաններն էլ հրա-

տարակվել են երաժշտագիտական նախաբաններով, վերլուծություններով և բացատրություններով՝ հայերեն և անգլերեն: «Մշակութային վերածնունդ» հիմնադրամի հիմնադիր-նախագահ Արթուր Ջանիբեկյանը ներկայացրել է «Հայկական ազգային երաժշտական գանձատուփը» շարժական նվագարկիչը, որպես «Հայկական ազգային երաժշտական գանձարան» ծրագրի խորհրդանիշ, որտեղ զետեղված են հիմնադրամի կողմից ձայնագրված և թվայնացված 500-ից ավելի ժողովրդական, հոգեւոր և աշ-

ուղական երաժշտական նմուշներ: Իրականացված հսկայածավալ աշխատանքը, որ եղել է Կոմիտաս Վարդապետի կյանքի երազանքը, նրա ծննդյան օրը՝ սեպտեմբերի 26-ին, որպես նվեր է մատուցվել մեծ Վարդապետի հիշատակին: Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի օրհնության խոսքից հետո, շնորհանդեսն ավարտվել է, երեւանի պետական կամերային երգչախմբի կատարումով և Հարություն Թոփիլյանի ղեկավարությամբ, «Ժամագրքից» և «Պատարագից» հատվածների ներկայացմամբ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ՝ ԱԵՍԳ ԿԱՌԱՎԱՐԻՋՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՍԵՂՍՄ

Վիեննայում ընթացող Արմային Էներգիայի միջազգային գործակալության (ԱԵՍԳ) Գլխավոր կոնֆերանսի 61-րդ նստաշրջանին, սեպտեմբերի 21-ին, Հայաստանն ընդգրկել է ԱԵՍԳ Կառավարիչների խորհրդի անդամ: Արմային Էներգիայի միջազգային գործակալության Կառավարիչների խորհուրդը, ամենամյա Գլխավոր կոնֆերանսի հետ միասին, ԱԵՍԳ քաղաքական երկու կառույցներից մեկն է: Կառավարիչների խորհրդի անդամ են ԱԵՍԳ 169 անդամ պետություններից ընդամենը 35-ը: Հայաստանը Կառավարիչների խորհրդում պաշտոնավարելու է երկու տարի՝ սկսած 2017 թվականի սեպտեմբերի 25-ից:

ԱՎՏՈՄԵԶԵՆԱԵՐ՝ ԱՎԱԳՈՒՅՆ ԳՍՍԵԻՐԱՎԻՆ ԵՎ ՌԻՍԻՔՅՈՒՆ

Արդեն 15-րդ տարին է ինչ լավագույններին խրախուսելու նպատակով, Հայաստանում անցկացվում են «Տարվա լավագույն դաստիարակ» և «Տարվա լավագույն ուսուցիչ» հանրապետական մրցույթները, որոնց հաղթողները Հայաստանի կառավարության կողմից պարգևատրվում են ավտոմեքենայով: Հայաստանի կառավարությունը նախատեսում է 2017 թվականի «Լավագույն դաստիարակ» և «Լավագույն ուսուցիչ» մրցույթների հաղթողներին պարգևատրել 5 միլիոն 200 հազար դրամ արժեքով մեկական ավտոմեքենայով: Գործադիրը կառավարության պահուստային ֆոնդից սեպտեմբերի 28-ի նիստում կհատկացնի 10 մլն 400 հազար դրամ:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՎՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՅՆ Ե 5,5 ՏՈՎՈՍՈՎ

Հայաստանի տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը 2017 թվականի հունվար-օգոստոսին 5,5 տոկոսով գերազանցել է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը: Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալներով, անկում է գրանցվել միայն շինարարության և գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքի ոլորտներում: Սպառողական զանգվածի ընդհանուր 2017 թվականի հունվար-օգոստոսին ավելացել է 0,6 տոկոսով, իսկ արդյունաբերական արտադրանքի զանգվածի ընդհանուր 3,7 տոկոսով:

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՆՎԱԶԵԼ ԵՆ

Հայաստանում այս տարվա առաջին կիսամյակում գրանցվել է 7 հազար 234 ամուսնություն: 2017թ. հունվար-հունիսին գրանցված ամուսնությունները, 2016թ. հունվար-հունիսի համեմատ, նվազել են 6,5 տոկոսով: 2016 թվականի առաջին կիսամյակում գրանցվել էր 7 հազար 739 ամուսնություն: Ընթացիկ տարվա առաջին կիսամյակում գրանցվել է ամուսնալուծության 1949 դեպք: Այս ցուցանիշը, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, աճել է 11,2 տոկոսով: 2016 թվականի առաջին կիսամյակում գրանցվել է ամուսնալուծության 1753 դեպք: Գրանցված 1000 ամուսնական զույգի համեմատ, 2017թ. հունվար-հունիսին արձանագրվել է ամուսնալուծության 269 դեպք, 2016թ. հունվար-հունիսին արձանագրված 227-ի համեմատ:

ՏԱՐԱԳՐԱՄ ԹՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԸ (29 սեպտեմբերի)

Հայաստանի Ազգային բանկի կողմից սահմանվել է տարադրամի փոխանակման հետևյալ կուրսը.

ՏԱՐԱԳՐԱՄ	ԱՌԲ	ՎԱՃԱՌԲ
ԱՄՆ ԴՈԼԱՐ	476,70	479,50
ԵՎՐՈ	557,00	564,00
ՌՈՒՐԼԻ	8,12	8,28

Սեպտեմբերի 22-ի համեմատ, ԱՄՆ դոլարի կուրսը նվազել է 0,3 դրամով:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ-ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

30.09.2017. Սուրբ Գեորգ քաղաքամարտիկ զորավարի, Արդևտոսի եւ Ռոմանոս Երզնցողի հիշատակության օր

Սուրբ Գեորգը Կապադոկիայի բարեպաշտ քրիստոնյա ընտանիքի զավակ է:

Ձինվորագրվելով հռոմեական բանակին՝ իր ցուցաբերած քաջության եւ հավատարմության շնորհիվ կարճ ժամանակամիջոցում արժանացել է հազարապետության պատվին: Կայսեր հրավիրած խորհրդակցության ժամանակ ընդդիմացել է քրիստոնյաներին հալածելու նրա ծրագրին՝ բացահայտելով իր քրիստոնյա լինելը: Կայսրը, զարմացած ու ապշած տեղի ունեցածից, բանտարկել է սրբին՝ ենթարկելով անլուր չարչարանքների: Սուրբ Գեորգի քարոզների շնորհիվ, շատերը դարձի են եկել, որոնց թվում էր նաեւ Ալեքսանդրիա թագուհին: Մի կախարհի պատվիրում են, որ երկու բաժակ դեղ պատրաստի սրբին դարձի բերելու համար: Առաջին բաժակը խմելուց հետո, սուրբը պիտի մտքափոխվեր, իսկ երկրորդից հետո՝ մեռներ: Բայց Գեորգն առ Աստված ունեցած հավատի շնորհիվ, խմում է երկու բաժակն էլ եւ, ի զարմանք բոլորի, կենդանի մնում: Նա հարություն է տալիս նաեւ մի մեռյալի: Կայսեր բազում թախանձանքներից հետո, Գեորգը վերջապես համաձայնում է կոռւթերին զոհ մատուցել: Սակայն, հասնելով կռատու, մեկամեկ ջարդում է բոլոր կոռւթերը՝ ցույց տալով դրանց սուտ եւ սին լինելը: Այս հանդուգն արարքի համար Դիոկղետիանոս կայսրը 303 թվականին զխատել է տալիս Սուրբ Գեորգին:

5.10.2017. Սուրբ Սահակ եւ Դամազասկ Արծրունի հիշատակների հիշատակության օր

7.10.2017. Քրիստոսի 72 աշակերտների հիշատակության օր

ՔԵԹԵՎԱՆ ԹԱԳՈՒՀՈՒ ՄԱՍՈՒՆՔՆԵՐԸ ՓՈԽԱԴՐՎԵՅԻՆ ՎՐԱՍՏԱՆ

Հնդկաստանից Քեթեւան թագուհու սուրբ մատուցները Վրաստան տեղափոխեցին սեպտեմբերի 23-ին:

Թբիլիսիի միջազգային օդանավակայանում սուրբ մատուցները դիմավորեցին Համայն Վրաստանի Կաթողիկոս-Պատրիարք Իլիա Երկրորդը, հոգեւոր դասի ներկայացուցիչներ եւ հավատացյալներ: Հենց օդանավակայանում էլ Իլիա Երկրորդը անցկացրեց հոգեհանգստյան կարգ, որտեղից սրբությունները Ազգային թանգարան փոխադրվեցին: Հաջորդ առավոտ թագուհու մատուցները տեղափոխվեցին Սուրբ Երրորդության տաճար, եւ հավատացյալներին տեղում աղոթելու հնարավորություն տրվեց: Քեթեւան թագուհու սուրբ մատուցները հանգրվանեցին Վրաստանի բոլոր թեմերում, իսկ սեպտեմբերի 25-ին՝ Քեթեւանոբայի տոնի առիթով, տեղափոխվեցին Կախեթի, Ալավերդու տաճար:

Սուրբ մատուցների տեղափոխման

հարցով Հնդկաստանի հետ բանակցությունները տեւել են մի քանի տարի:

Վրաստանի մշակույթի նախարար Միխեիլ Գիրոզաձե. «Քրիստոնեությունը Վրաստանի համար ոչ միայն հավատք է, այլեւ մեր ազգային ինքնության որոշիչը, եւ բնական է, որ այս օրը յուրաքանչյուր վրացու համար հուզառատ է: Չորս դարից հետո, Քեթեւան թագուհու սուրբ մատուցները 6 ամսով վերադարձել են հայրենիք: Ես անսահման երջանիկ եմ»:

Պատմական գիտությունների դոկտոր Էլդար Արուշաշվիլի. «1624 թվականի սեպտեմբերի 12-13-ին տեղի ունեցած Քեթեւան Ծամբուլու տանջանքների ակնառատեւ են եղել պորտուգալացի կաթոլիկ-միսիոներները: Առաջին տեղե-

կությունները նրանց գրառումներում ենք հանդիպում: Հռոմի պապին ուղղված նրանց նամակներում կան տեղեկություններ այս մասին: Նշյալ աղբյուրը վրաց ընթերցողին հայտնի է դարձել 20-րդ դարի 80-ական թվականներին, սակայն դրա հետազոտությունը իրականացրել է արտասահմանյան գործիչ Գյուլբենկյանը: Հրատարակվել է նրա գիրքը Քեթեւան թագուհու մասին, որը թարգմանվել է վրացերեն»:

ՖՈՒԲՈԼ

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՆ ՍՈՍՑԱԴԻՄԵՅ, ԻՍԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՆԱՀԱՆՁՆԵՅ ՎԱՐԿԱՆԻՇՆՅՈՒՆ ԱՂՅՈՒՄԱԿՈՒՄ

Նոր տարբերակում Վրաստանի ազգային ընտրանին առաջադիմել է 9 հորիզոնականով եւ հանգրվանել 103-րդ տեղում, իսկ Հայաստանի հավաքականը, ընդհանուր առմամբ, նախաձեռնել է 11-ով եւ գերադեցրել 83-րդ հորիզոնականը:

Ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիան (ՖԻՖԱ) հրապարակեց ֆուտբոլի ազգային հավաքականների վարկանշային աղյուսակը:

Դասակարգման աղյուսակի նոր առաջատարը աշխարհի գործող չեմպիոն Գերմանիայի ազգային թիմն է: Լավագույն տասնյակում են նաեւ Բրազիլիայի, Պորտուգալիայի, Արգենտինայի, Բելգիայի, Լեհաստանի, Շվեյցարիայի, Ֆրանսիայի, Չիլիի եւ Կոլումբիայի թիմերը:

ՌԻԵՖԱ-Ն ՀԱՍՏԱՏԵՑ ԱԶԳԵՐԻ ԼԻԳԱՅԻ ՁԵՎԱԶՈՐԸ

Ֆուտբոլի եվրոպական ֆեդերացիան՝ ՌԻԵՖԱ-ն, հաստատել է Ազգերի լիգայի ձեւաչափը: Ազգերի լիգան կմեկնարկի 2018 թվականի սեպտեմբերին, որին կմասնակցեն Եվրոպայից 55 հավաքականներ: Առաջին խաղը կկայանա սեպտեմբերի 6-ին:

Կլիմեն Ա, Բ, Ը, Դ ենթախմբեր: Ա եւ Բ խմբերում կլինեն ամենաու-

ժեղ 12 հավաքականները, Ը ենթախմբում կլինի 15 թիմ, իսկ Դ խմբում՝ 16 թիմ: Ա եւ Բ խմբերում կլինեն 4 ենթախումբ, որոնցում կխաղան 3-ական թիմեր: Խաղերը կլինեն տանը եւ դրսում:

1				2		3				4		5		6
						7		8						
9		10								11				
								12						
13	14				15									
16					17	18		19	20					
			21					22				23	24	
25		26			27		28				29			30
		31			32						33			
		34		35							36			
		37						38			39			
40	41						42		43					
			44				45							
						46					47			48
49			50		51				52					
53							54					55	56	
		57							58	59	60			
61									62					

ԽԱՍՏԱՆԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՆ ՍՈՍՑԱԴԻՄԵՅ, ԻՍԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՆԱՀԱՆՁՆԵՅ ՎԱՐԿԱՆԻՇՆՅՈՒՆ ԱՂՅՈՒՄԱԿՈՒՄ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ. 1.Քաղաք Ռուսաստանում: 4.Ձկան տեսակ: 7.Ոլոռագգի բուսատեսակ: 11.Կիլիկիայի Հռոմկլա քաղաքում 13-րդ դարում ստեղծագործած մանրանկարիչ ... Ռուսին: 12.«... Աստված, փառքը քեզ» (ժող. երգ): 13.Տեսակետ, զաղափար: 16.Ճիճու, ուտիճ, գեռու: 17.Ձայնարկություն: 19.Փշապատ կենդանի: 21.Հայ կին ֆիդայի, Աղբյուր Սերոբի կինը: 22.Յոթերորդ նոտան: 23.Տարի, ամյակ: 25.Վրացի երգիչ ... Պավլիաշվիլի: 27.... ու անդաստան: 29.ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարը 1997թ. Քոֆի ...: 31.Վառ, մուգ: 32.Նպաստել, օգտակար լինել: 33.Հայաստանի մայրաքաղաքներից: 34.Համո Սահյանի ծննդավայր գյուղը Սիսիանի շրջանում: 36.Ավ.Իսահակյանի գրական հերոս ... ամի: 37.Աղցանի բաղադրամաս: 39.Արվեստի տեսակ: 40.Գեղեցիկ, ջրիլող թռչուն: 42.Մալթայի մայրաքաղաքը: 44.Ամբողջի մեկ երկրորդ մասը: 45.Մարմնի մաս: 46.Դեղաբույս: 47.Մի շնչով արտաբերվող հնչյունը կամ հնչյունախումբը: 49.Վրաց երգչուհի ... Բրեզվաձե: 52.ԽՍՀՄ կինոյի հայտնի դերասանուհի ... Ախեջակովա: 53.Հայերենի վերջածանց: 54.Ժխտական նախածանց: 55.Կրակ, բոց: 57.Համաստեղություն: 58.Եվրատեսիլի Հայաստանը ներկայացնող երգչուհի: 61.Ձավակ, տղա երեխա: 62.Տարվա մուտք գործելը:

ՈՐԴՆԱԶՆՅՈՒՆ. 1.Վրաց հանրահայտ դերասանուհի ... Անջափարիձե: 2.Վ.Տերյանի «Երկիր ...» ժողովածուն: 3.Ֆրանսիացի կին գրող ... Սանդ: 4.Ուտելի կանաչի: 5.Ջրի ...: 6.Շ.Ռուսթավելու հերոսուհի ... Դարեջան: 8.Արեւմտահայ բանաստեղծ ... Դուրյան: 10.Ամերիկյան ավտոմեքենա: 14.Ամերիկաբնակ երգիչ ... Թունջբոյաջյան: 15.Գետ Հայաստանում: 18.Ռաֆֆու վեպերից: 20.Ձենք-գրահով ապահովել: 21.Թաղամաս Թբիլիսիում: 23.Ղ.Աղայանի հանրածանոթ հեքիաթը: 24.Բանահավաք Գարեգին Սրվանձությանի գրական ժողովածուն: 25.Հայ բանաստեղծ: 26.Մրգի տեսակ: 28.Որոգայթ, նենգություն: 30.Վրաստանում քրիստոնեություն տարածած կույս: 35.Ժամանակի միավոր: 36.Երաժշտական ինտերվալ: 38.Վրաց հայտնի դերասանուհի ... Վաչնաձե: 41.Հայոց Արշակունի թագավոր: 42.Գետ Ռուսաստանում: 43.Թողնել-հեռանալ: 48.Ա.Վշտունու երգի վերածված բանաստեղծություններից: 49.Վրաց նկարիչ ... Փիրոսմանի: 50.Գետ Վրաստանում: 51.Թնդյուն, դրդյուն: 55.Ամեփ, չեփված: 56.Արեւելյան մարզածե: 57.Քաղաքի ...ն աղտոտված է ծխից ու փոշուց: 58.Ցուցական դերանուն: 59.Անշունչ առարկա: 60.Մեսրոպյան այբուբենի տառ:

Կազմեց ԱՆՆԱ ՍԱՐԻԲԵԿՅԱՆԸ

ՆԱԽՈՐԴ ՀԱՄԱՐԻ ԽԱՉԲԱՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ. 1.Սպասելիք: 7.Պղինձ: 8.Համազարկ: 11.Իսահակ: 15.Տատ: 17.Գեներտիկա: 19.Ձի-նակիր: 21.Կակա: 22.Աղամո: 25.Ռումիններեն: 27.Ռանդա: 28.Պանասոնիկ: 33.Բլբլան: 34.Վանեսա: 35.Նիշ: 36.Տուժա: 37.Հողված: 40.Կաֆե: 41.Նարկոզ: 42.Թամարա: 45.Լեզու: 46.Աբաս: 47.Քանդակ: 48.Մարտ:

ՈՐԴՆԱԶՆՅՈՒՆ. 2.Պլաստիկ: 3.Սպարտակ: 4.Իբր: 5.Աղբառ: 6.Գնդակ: 9.Այգի: 10.Կին: 12.Սեղան: 13.Հիմար: 14.Կանոն: 16.Անասնաբուժարան: 18.Երամ: 20.Կառապան: 23.Դելոն: 24.Մետիս: 26.Իրավ: 27.Ռոք: 29.Անիրագել: 30.Սարո: 31.Ներվ: 32.Կայծ: 36.Տանիք: 37.Հեթուն: 38.Դիմաց: 39.Ագրար: 40.Կոլա: 43.Աբա: 44.Աստ:

Խմբագիր՝
ՎԱՆ ԲԱՅԲՈՒՐԹՅԱՆ

Մեր հասցեն՝ Թբիլիսի 0105
Գ.Աթոնելի փ. 5 Հեռ. 2990-739, 2990-774
www.vrastan.ge
E-mail: vrastan@caucasus.net

Գրանցման վկայական
№ 4 4 - 1439
«ԿՈԼՈՐ» հրատարակչություն

“ВРАСТАН”
Тбилиси, Грузия
«VRASTAN»
Georgia, Tbilisi
Индекс 66445